



Snel basale inkomenszekerheid voor álle werkenden: het kan!

De aankomende kabinetsperiode staat in het teken van ingrijpende keuzes op het gebied van de sociale zekerheid. De urgentie is groot, maar het tempo waarin verbeteringen tot stand zullen komen is met grote vraagtekens omgeven. Er dreigt zelfs een regelrechte valse start bij de gedroomde eerste stap: basale inkomenszekerheid voor zzp'ers. Hoog tijd dus om de bakens te verzetten en voor een zzp-regeling te kiezen die wél haalbaar en uitvoerbaar is.

Hoewel over de details uiteraard discussie mogelijk is, staat het met het [rapport van de Commissie-Borstlap](#) vast dat de sociale zekerheid toe is aan een grondige verbouwing. Deze stelselherziening wordt een belangrijke opdracht voor het toekomstige kabinet. Een van de voornaamste uitdagingen is het realiseren van een regeling die álle werkenden basale inkomenszekerheid biedt. Het ligt voor de hand om hiermee te beginnen door een oplossing te creëren voor het nijpende probleem van onverzekerde zzp'ers. In het Pensioenakkoord hebben overheid en sociale partners afgesproken dat er voor deze groep een [verplichte AOV](#) moet komen. De Stichting van de Arbeid heeft daarna een voorstel voor een [publieke verzekering](#) uitgewerkt dat [door het kabinet is omarmd](#).

Er dreigt echter een valse start. Volgens UWV en de Belastingdienst is de verplichte AOV [moeilijk tot niet uitvoerbaar](#). Na een aanvullende [impactanalyse van de Belastingdienst](#) heeft het demissionaire kabinet in een [Kamerbrief](#) sterk vertraagde planvorming in het vooruitzicht gesteld. Zo dreigt een scenario waarin dringend noodzakelijke ingrepen meerdere jaren vooruit worden geschoven. Zulk uitstel is niet alleen zeer onwenselijk, het is ook helemaal niet nodig. Het is wel degelijk mogelijk om op korte termijn via de zzp-route aan de slag te gaan met verbetering van het sociale stelsel. In dit position paper nemen we u graag mee in een schets van een wél uitvoerbare regeling voor zzp'ers. Een regeling die cruciale aanvullingen bevat ten opzichte van het voorstel van de Stichting van de Arbeid, en daarmee ook een oplossingsrichting biedt voor verbetering van de rest van het stelsel.

I Oproep Acture Groep: niet afwachten, maar nú aan de slag





Als grootste private uitvoerder voelen wij grote betrokkenheid bij een goed functionerend stelsel voor sociale zekerheid. Daarom roepen we alle betrokkenen op om de noodzakelijke verbouwing niet uit te stellen, maar juist zo snel mogelijk aan de slag te gaan. Met als eerste stap de snelle realisatie van een uitvoerbare regeling voor zzp'ers. Hiermee zetten we een cruciale stap richting de brede basisvoorziening die de commissie-Borstlap heeft bepleit. Ook scheppen we ruimte om in de komende kabinetsperiode de sociale zekerheid van andere groepen werkenden te verbeteren. De Acture Groep heeft eerder een [position paper met randvoorwaarden en aanbevelingen](#) gepubliceerd dat bij deze laatste discussie als onderlegger kan fungeren.

In één keer goed: arbeidsongeschiktheid én werkloosheid

De zzp-regeling die wij voor ogen hebben, kan zowel publiek als privaat worden georganiseerd. Bovendien bevat hij een cruciale aanvulling: naast een voorziening voor arbeidsongeschiktheid ook een inkomensbuffer bij werkloosheid. Die is hard nodig. Van de huidige [1,1 miljoen zzp'ers](#) kiest de overgrote meerderheid (84%) [bewust en vrijwillig](#) voor het zelfstandig ondernemerschap en de risico's die eraan zijn verbonden. Maar op dit moment vindt er ongewenste prijsconcurrentie plaats met werknemers en draait de belastingbetaler op voor de vaak [grote financiële kwetsbaarheid van zzp'ers](#). In 2019 schatte 20% van de zelfstandigen de eigen inkomensbuffer in als [maximaal toereikend voor drie maanden](#). In maart 2020 moesten zzp'ers [massaal een beroep doen op overheidssteun](#), terwijl de coronacrisis toen amper een maand oud was. In mei van dat jaar was het aantal aanvragen volgens SZW-cijfers al [opgelopen naar 374.000](#).

Eisen en randvoorwaarden: vier sleutelingrediënten

De vraag is dus hoe de risico's rond ziekte, arbeidsongeschiktheid én werkloosheid voor zzp'ers te beperken zijn. In hun eigen belang, maar ook in dat van de samenleving. Voor we de contouren van onze zzp-regeling schetsen, is het goed om stil te staan bij de eisen en randvoorwaarden waaraan deze moet voldoen. Wat is er nodig om zzp'ers werkelijk weerbaarder te maken tegen de inkomensrisico's van ziekte en werkloosheid? Hoe bewaren we de balans tussen individuele rechten en verantwoordelijkheid aan de ene kant en collectieve solidariteit aan de andere? Hoe zorgen we dat de regeling wél uitvoerbaar is en onder zelfstandigen op draagvlak kan rekenen? Wij komen uit op vier sleutelingrediënten.

Basale inkomensvoorziening zzp: vier sleutelingrediënten		
	Individuele opbouw	Geen beknutting van de vrijheid om te ondernemen. De premie staat in redelijke verhouding tot de persoonlijke situatie en risico's.
	Collectieve solidariteit	Onderlinge solidariteit als uitgangspunt, zodat de regeling betaalbaar is en alle zzp'ers (verplicht) te verzekeren zijn.
	Schade oplossen én voorkomen	Direct oplossingsgericht casemanagement bij werkloosheid en ziekte. Maar ook preventief advies over duurzame inzetbaarheid.
	Persoonlijke buffer die eigendom blijft van de zzp'er	Geen eenrichtingsverkeer waarbij je als zzp'er premie betaalt voor een verzekering die je waarschijnlijk nooit nodig hebt. Wel opbouw van een persoonlijke inkomensbuffer die van jou blijft, zodat er draagvlak is voor vermindering van de kwetsbaarheid.

II Contouren van een uitvoerbare basisvoorziening voor zzp'ers

De overheid worstelt met het realiseren van een zzp-regeling omdat draagvlak en uitvoerbaarheid hierbij ogenschijnlijk op gespannen voet staan. Wat goed is voor het draagvlak, gaat ten koste van de uitvoerbaarheid en omgekeerd. Zie bijvoorbeeld de wens om een verplichte AOV te voorzien van een private *opt out*: onmisbaar voor draagvlak onder zzp'ers, maar vrijwel onuitvoerbaar voor UWV en de Belastingdienst. De oplossing voor dit probleem ligt in een alternatieve verdeling van individuele en collectieve risico's en bestaat uit een combinatie van schenken, sparen en verzekeren.



Schenken, sparen, verzekeren

Op zichzelf zijn deze drie bouwstenen natuurlijk verre van nieuw. Een duidelijke [meerderheid van de zzp'ers \(60%\)](#) benut ze al jaren voor beheersing van hun risico's. En ze hebben elk afzonderlijk hun waarde en effectiviteit op dit gebied ruimschoots bewezen. Wél vernieuwend is gecombineerde inzet ervan in één samenhangende totaaloplossing. Wij zijn er niet alleen van overtuigd dat deze combinatie de sleutel is tot een werkende sociale zekerheid voor zzp'ers. We hebben er dusdanig veel vertrouwen in, dat we nog dit jaar een private regeling met deze bouwstenen zullen lanceren.

Bouwsteen 1: schenkring

De eerste bouwsteen bestaat uit het principe van een schenkring zoals die nu al bijna vijftien jaar succesvol wordt toegepast binnen broodfondsen. Bij arbeidsongeschiktheid van een deelnemer schenken de andere deelnemers ieder een klein bedrag. Bij elkaar zorgt dit voor een inkomen voor de arbeidsongeschikte. We noemen deze oplossing ook wel *crowdsurance*. De uitkering ligt op 70% van de factuurwaarde van de zzp'er. Deze waarde houdt de deelnemer zelf actueel door het bijhouden van facturen in een e-Wallet. Een zzp'er geldt het eerste jaar als arbeidsongeschikt als hij zijn eigen beroep niet kan uitoefenen. Daarna als hij geen passende arbeid kan uitvoeren.

Nieuw: arbeidsongeschiktheid én werkloosheid

Onze integrale oplossing voor sociale zekerheid van zzp'ers voegt aan bovenstaande principes van een schenkring een nieuw element toe. De deelnemers ondersteunen elkaar niet alleen bij ziekte, maar ook bij werkloosheid in de vorm van een tijdelijk gebrek aan opdrachten. Om recht te doen aan het individuele ondernemersrisico, kunnen deelnemende zzp'ers gedurende maximaal 3 maanden aanspraak maken op deze solidariteit. Ook gaat een dergelijk beroep op de schenkring altijd gepaard met een claimbeoordeling én het aanspreken van de tweede bouwsteen: de individuele spaarrekening.

Bouwsteen 2: individuele spaarrekening (SZ-rekening)

De tweede bouwsteen is een individuele spaarrekening voor ziekte en werkloosheid. Het principe is eenvoudig: de zzp'er legt via zijn e-Wallet maandelijks een nader te bepalen bedrag in. Omdat de combinatie met schenken wordt geformaliseerd, stellen wij voor dit een Sociale Zekerheidsrekening (SZ-rekening) te noemen. Deze staat los van de verdere opbouw van eigen vermogen door de zzp'er. Zolang deze geen aanspraak maakt op een schenking vanuit de schenkring, blijft zijn spaargeld maandelijks aangroeien. Het eigen vermogen dat de zzp'er zo opbouwt, voorkomt het gevoel van eenrichtingsverkeer dat voor velen aan een verplichte AOV is verbonden. Houdt de zzp'er aan het eind van zijn loopbaan spaarvermogen over, dan kan hij dit bijvoorbeeld aanwenden voor aanvullend pensioen of het afbetalen van zijn hypotheekschuld.

Nieuw: koppeling schenken en sparen

Anders dan de gemiddelde regeling bij een bank is de individuele SZ-rekening binnen de integrale oplossing direct gekoppeld aan de eerder beschreven schenkring. Doet de zzp'er een beroep op de solidariteit van deze kring, dan gaat dit automatisch gepaard met het aanspreken van het opgebouwde individuele spaarbedrag. Voor de juiste balans tussen onderlinge solidariteit en individueel ondernemersrisico geldt hierbij een vaste verdeelsleutel. Die houdt in dat iedere uitkering bestaat uit 1/3 schenking en 2/3 spaargeld. Naarmate de zzp'er een groter beroep doet op de regeling, betaalt hij daar zelf dus ook meer aan mee. Net als in de WW geldt ook voor onze integrale oplossing een aanloopperiode. Uitkering is mogelijk na ten minste één jaar deelname.

Bouwsteen 3: AOV met premiegroepen

De derde bouwsteen is een betaalbare, voor alle zzp'ers toegankelijke én financieel houdbare arbeidsongeschiktheidsverzekering zoals we die [in 2019 al eens hebben beschreven](#). Kern van de regeling is dat deelnemers op basis van hun arbeidsongeschiktheidsrisico worden ingedeeld in een premiegroep. Hiermee blijven ze de gehele looptijd verbonden. Met deze groep delen ze het risico en de kosten van ziekte, begeleiding en re-integratie. Zo zijn premie en risico's in balans en delen deelnemers gegarandeerd (alleen) risico's en kosten met ondernemers in vergelijkbare omstandigheden.

Nieuw: vaste combinatie schenken, sparen, verzekeren

Binnen onze integrale oplossing sociale zekerheid komt deze AOV in principe pas na 2 jaar ziekte in beeld. Dit borduurt voort op een keuze die sommige zzp'ers nu al maken door een broodfonds met een AOV te combineren. En het betekent dat de AOV zich als volgt tot de eerder genoemde schenkring en individuele SZ-rekening verhoudt:

Eerste 2 jaar		Volgende jaren, tot AOW-leeftijd	
Bij ziekte/werkloosheid		Bij ziekte	Bij langdurige arbeidsongeschiktheid
6 weken: - Wachtijd	3 maanden: - Uitkering 70% factuurwaarde - Schenkring/SZ-rekening - 1/3 schenking, 2/3 spaargeld - Beoordeling claim: onafhankelijk administratiekantoor	Na 3 maanden: - Uitkering: 70% factuurwaarde - Schenkring - Beoordeling claim: onafhankelijk administratiekantoor	Na 2 jaar: AOV - Dekking restrisico arbeidsongeschiktheid - Beoordeling claim: onafhankelijke arts - Uitkering tot maximaal het wettelijk minimumloon
Vanaf dag één: ✓ Preventief advies gezondheidscoach ✓ Activerend casemanagement bij ziekte en/of werkloosheid, voor bewezen sneller herstel			

III Beter dan een publieke oplossing

De in dit position paper beschreven integrale oplossing pakt voor zzp'ers onmiskenbaar beter uit dan een publieke oplossing. Twee belangrijke verschillen zijn dat zzp'ers kunnen rekenen op preventief advies van een gezondheidscoach en op activerend casemanagement vanaf dag één bij ziekte en werkloosheid. Een derde wezenlijk verschil bestaat uit de mogelijkheid om zelf te beslissen over de noodzaak van uitkeringen. Dit sluit aan bij de ondernemersprincipes van vrijheid en eigen verantwoordelijkheid. Maar het meest fundamentele punt van onderscheid ligt natuurlijk bij de opbouw van een individuele spaarpot.

Geen eenrichtingsverkeer, maar opbouw van vermogen

Een vergelijking met de kosten van vrijwillige verzekering bij UWV maakt duidelijk welke ruimte onze totaaloplossing biedt om te sparen. De opbouw van eigen vermogen die zo plaatsvindt is essentieel voor het noodzakelijke draagvlak onder zzp'ers. Anders dan bij UWV zullen zij niet het gevoel hebben dat de premiebetaling neerkomt op eenrichtingsverkeer.

Dit kost het per maand	
(N.B. Pensioenakkoord: premie verplichte AOV ca. 8% v/h inkomen)	
Uitgaande van UWV voorbeeldberekeningen: dagloon € 110, maand van 21 dagen	
Private totaaloplossing	Vrijwillige verzekering bij UWV
Schenkring ziekte & werkloosheid: € 100	Ziektewet: € 212,52 (9,20%)
AOV met twee jaar wachttijd: € 60	WIA: € 180,41 (7,81%)
----- +	WW: € 43,89 (1,90%)
€ 160	€ 436,82
Ruimte om te sparen: € 436,82 - € 160 = € 276,82	

Mogelijkheid tot uitbreiding met andere spaardoelen

Het sparen hoeft uiteraard niet beperkt te blijven tot een voorziening voor ziekte en werkloosheid. De infrastructuur voor de individuele spaarpot kan net zo goed worden benut voor andere doelen. Denk bijvoorbeeld aan opleidingsbudget, een aanvullende individuele AOV of een aanvullend ouderdomspensioen.

IV Uitvoerbaar en eenvoudig fiscaal te stimuleren

Anders dan het voorstel van de Stichting van de Arbeid is onze totaaloplossing uit te voeren binnen de huidige wet- en regelgeving. Bij landelijke invoering zijn geen grote ingrepen nodig in bestaande processen bij UWV en de Belastingdienst. Dit geldt ook voor enkele eenvoudige fiscale prikkels die we voorstellen om het gebruik van de oplossing te stimuleren. We zetten vijf sleutelementen voor de uitvoering op een rij.

1 Verzekeringsplicht

Succesvolle landelijke invoering van onze totaaloplossing is gebaseerd op de gedachte dat het kabinet vasthoudt aan het voornemen om op het gebied van arbeidsongeschiktheid een verzekeringsplicht in te voeren. Zo'n verplichting is noodzakelijk om ten aanzien van het aantal deelnemers de volumes te bereiken die ten grondslag liggen aan de door ons berekende inleg- en premiebedragen.

2 Actieve handhaving

We gaan er ook vanuit dat de overheid actief handhaaft op de naleving van deze verzekeringsplicht. We verwijzen hier graag terug naar de suggestie die we eerder deden om [verzekering als voorwaarde te stellen voor toepassing van de zelfstandigenaftrek](#). Wie zijn sociale vangnet regelt mag de aftrek volledig benutten, anderen worden gekort. De fiscus kan hier eenvoudig toezicht op houden als we de informatieplicht zoals die nu al geldt voor verzekeraars uitbreiden naar schenkkringen en broodfondsen. Al deze partijen gaan dan door middel van renseignering gegevens verstrekken aan Belastingdienst.

3 Deelname bij structureel zzp-inkomen

Onze totaaloplossing is toegankelijk voor iedereen die niet onder de werknemersverzekeringen valt en een structureel zzp-inkomen heeft. Als drempelbedrag hanteren we een kwart van het wettelijk minimumloon. Sinds [1 januari 2021](#) komt dit neer op € 421,2 bruto per maand.

4 Acceptatieplicht uitvoerders

In lijn met het voornemen van de overheid om een voor alle zelfstandigen toegankelijke basisregeling te creëren, gaan we uit van een acceptatieplicht voor de uitvoerder(s) van de integrale oplossing. Er is geen screening op leeftijd of beroep. Iedere zzp'er, jong of oud, kan aan de nieuwe oplossing deelnemen als hij aan de inkomenseis voldoet en aangeeft niet te verwachten dat hij binnen een halfjaar arbeidsongeschikt raakt. Dus óók mensen die nu nog als 'onverzekerbbaar' worden beschouwd.

5 Financiële prikkel: SZ-rekening fiscaal aantrekkelijk

Zzp'ers die een SZ-spaarrekening openen in combinatie met deelname aan een schenkring en AOV, dragen zowel individueel als collectief bij aan een werkende sociale zekerheid. Wie op deze wijze zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid neemt, verdient een beloning in de vorm van een hoger heffingsvrij vermogen. We stellen voor om deze vrijstelling te verruimen wanneer een zzp'er zijn SZ-rekening aanspreekt wegens ziekte of arbeidsongeschiktheid. Beide financiële prikkels zijn eenvoudig fiscaal te toetsen via verplichte renseignering van de relevante informatie door schenkkringen en broodfondsen aan de Belastingdienst.

Over de Acture Groep

De Acture Groep is een uniek collectief van innovatieve specialisten op het gebied van sociale zekerheid. Elk label binnen de groep bedient zijn eigen marktsegment en brengt zo specifieke kennis en expertise in. Wat ons verbindt is een voortdurend streven naar nieuwe ideeën, producten en diensten. En een helder uitgangspunt: het hebben van werk is de beste sociale zekerheid. Want niemand is erbij gebaat als mensen door ziekte, werkloosheid of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid onnodig aan de kant staan.